

Конференція – IV Міжнародна наукова конференція «Prospects and achievements in applied and basic sciences», 9 – 12 лютого 2021 р., Будапешт, Угорщина

Секція – Сільськогосподарські науки

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ КОМПОЗИЦІЇ МІСЬКИХ СКВЕРІВ У СТИЛІ ХАЙ-ТЕК НА ПРИКЛАДІ СКВЕРУ «МОЛОДІЖНИЙ» М. УМАНЬ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Пушка Ірина Михайлівна

кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
доцент кафедри садово-паркового господарства
Уманський національний університет садівництва
м. Умань, Україна
rekun.ira@ukr.net

На сьогодні гостро постає проблема збереження та відновлення паркових комплексів або окремих елементів, яке може здійснюватися шляхом застосування таких методів: консервація і адаптація, реставрація всього парку або окремих його компонентів, реконструкція – корінна перебудова парку з метою покращення його образу у відповідності з сучасними вимогами організації парків, паркових композицій, функціонального спрямування, відновлення (найбільш комплексний термін), в процесі якого можуть виконуватися завдання як по реставрації окремих елементів ландшафту, так і по реконструкції інших ділянок [1].

Об'єктом дослідження була територія скверу «Молодіжний» міста Умань, що знаходиться в умовах Правобережного лісостепу України [4].

Предметом досліджень була об'ємно-просторова композиція скверу Молодіжний м. Умань.

Методика досліджень: інвентаризацію насаджень та встановлення таксаційних показників паркового ландшафту й окремих його елементів проводили за допомогою лісівничо-таксаційного методу, для визначення інтродуцентів паркового фітоценозу використовували біологічні методи, для визначення композиції та планувальної структури парку застосовували методи архітектурно-планувального аналізу.

Оцінка планувальної структури скверу включає вивчення розміщення входів, транзитного й прогулянкового руху відвідувачів і їх розподіл по функціональним зонам, відповідність ширини алеї і величини площадок інтенсивності відвідування, зручність зв'язків транзитних і розподільчих алеї між входами і спорудами, доцільність використання особливостей рельєфу для організації видових точок та композиційних акцентів, узгодження планувальної

структури парку з розміщенням зелених насаджень, водойм, галявин, споруд [3].

Сквер «Молодіжний» знаходиться в межах червоних ліній, до нього безпосередньо підходять міські житлові вулиці з тротуарами. Він розташований з півночі на південь між паралельно розташованими вулицями Європейської та Кизила Андрія. З сходу, вона представлена проїзною трасою з постійним рухом автомобілів й автобусів, Уманський фаховий коледж. технологій та бізнесу Уманського національного університету садівництва, а з заходу – через вулицю Андрія Кизила стадіон «Уманьфермаш». В північній стороні знаходиться НВК №2 «Уманська міська гімназія – школа естетичного виховання» та будівля кінотеатру ім. І.Д. Черняхівського. Територія скверу має площу 1.8 га [2, 5].

Коротко характеризуючи історію створення скверу слід зазначити, що у 1932 р. учні та вчителі міської гімназії насадили дерева, які згодом розрослися у сквер. До цього тут був пустир – колишній майдан перед військовим собором. З 1982 р. сквер отримує назву Молодіжного через те, що тут побудували танцмайданчик, де у вихідні та святкові дні відбувалися танцювальні гулянки. Упродовж 1982-1991 рр. у цьому затишному куточку в центрі міста організовували щорічні виставки квітів. У 1992 р. в сквері встановили пам'ятних воїнам-інтернаціоналістам, які загинули в Афганістані.

Під час проведеного натурного обстеження території скверу «Молодіжний» встановлено, що більшу частину території становлять напіввідкриті простори, близько 80%. Археологічно цінні ділянки, реліктові та історично цінні насадження та водні облаштування відсутні.

Декоративні насадження скверу «Молодіжний» представлені деревами і займають 1,9 % усієї території, а значну частину займає різнотрав'я – 43,2 %. Тому об'ємно-просторову композицію скверу необхідно доповнити кущовою та квітковою рослинністю, яка буде гармонійно поєднуватися з деревною рослинністю.

В ході інвентаризації на ділянці виокремлено наступні переважаючі породи дерев та кущів: гіркокаштан звичайний (*Aesculus hippocastanum* L.), граб звичайний (*Carpinus betulus* L.), липа широколиста (*Tilia platyphyllos* L.), акація біла (*Robinia pseudoacacia* L.), клен гостролистий (*Acer platanoides* L.), ліщина деревовидна (*Corylus colurna* L.), клен американський (*Acer negundo* L.), туя західна (*Thuja occidentalis*), катапальпа бігонієвидна (*Catalpa bignonioides* L.) тощо. Інвентаризаційна відомість рослинних угруповань представлена в таблиці 1.

Слід відмітити, що ландшафтна організація території, та уся об'ємно-просторова композиція скверу не має чіткої концепції, виконана з порушенням принципів композиції, не має цілісності, завершеності, насадження створенні шляхом безсистемних посадок або самосівом, загалом представлені малоцінними видами, асортимент кущів – обмежений кількома видами (*Syringa vulgaris* L., *Thuja occidentalis* L., *Rosa canina* L.), а квіткові рослини відсутні. Також, на території скверу відсутній газон, а дерновий покрив представлено різнотрав'ям.

При інвентаризації малих архітектурних форм було виявлено 4

дерев'яних лавочок, що майже зруйновані й потребують заміни на більш сучасні та 5 лавочок в належному стані, 2 сміттєві урни, що також потребує заміни та 7 ліхтарів, деякі з них розбиті й не працюють. На сьогодні всі елементи МАФ не мають належного вигляду, недоглянуті або майже зруйновані.

Важливим напрямом з вдосконалення даного об'єкту є зміна ландшафтно-просторової організації території. Згідно нової концепції скверу, що буде виконана в стилі хай-тек, пропонуємо повністю змінити маршрути доріжок, та зробити їх більш зручними для відвідувачів. Замість асфальтного покриття пропонуємо використати тротуарну плитку. Танцювальний майданчик «Арена» пропонуємо знести, замість нього у сквері встановлюємо літній кінотеатр, майданчик для скейтбордингу та молодежне кафе «За склом». Для більшої виразності стилю пропонуємо влаштувати штучну водойму з оригінальною садовою скульптурою (рис. 1).

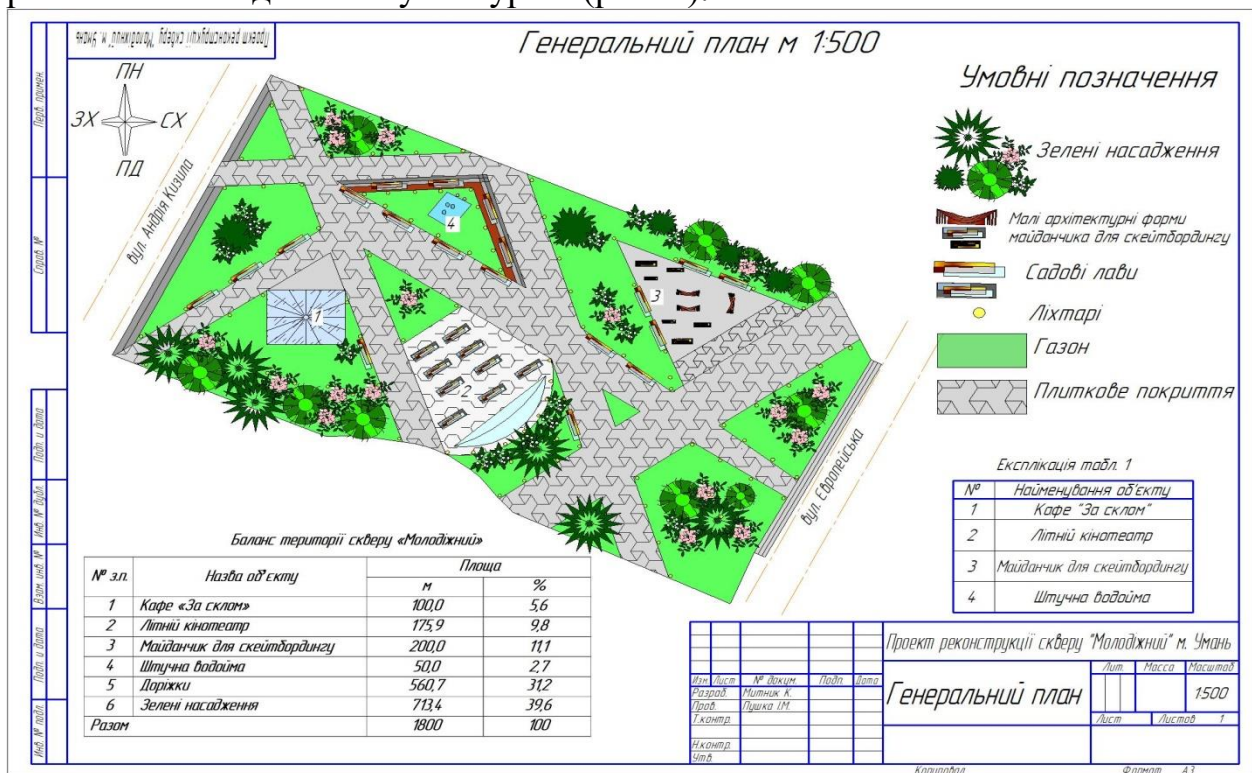

Рис. 1. Генеральний план скверу «Молодіжний»

Для зручності опису об'ємно-просторової композиції скверу пропонуємо розділити його на зони: вхідну, зону скейтбордингу, зону літнього кінотеатру, зону тихого відпочинку із штучною водоймою та прогулянкову зону. У вхідній зоні пропонуємо створити змішані ландшафтні групи. Асортимент групи ліворуч: ялина звичайна «Інверса» (*Picea Abies 'Inversa'*), церсес канадський (*Cercis canadensis*), шовковиця біла (ф. плачуча) (*Morus alba 'Pendula'*), спірея японська «Уайт карпет» (*Spiraea japonica 'White Carpet'*), спірея японська «Літл принцес» (*Spiraea japonica 'Little Princess'*), хеномелес японський «Пінк леді» (*Chaenomeles japonica 'Pink Lady'*), хеномелес прекрасний «Ніваліс» (*Chaenomeles speciosa 'Nivalis'*). У якості солітера висаджуємо ялину східну «Ауреаспиката» (*Picea orientalis Aureospicata*). Асортимент групи праворуч: айлант найвищий (*Ailanthus altissima*), спірея японська «Уайт карпет» (*Spiraea*

japonica 'White Carpet'), спірея японська «Літл принцес» (*Spiraea japonica 'Little Princess'*), хеномелес японський «Пінк леді» (*Chaenomeles japonica 'Pink Lady'*), хеномелес прекрасний «Ніваліс» (*Chaenomeles speciosa 'Nivalis'*). У зоні літнього кінотеатру пропонуємо створити рядову посадку з ялини канадської «Коніка» (*Picea glauca 'Conica'*) та дерена білого «Сибіріка варієгата» (*Cornus alba Sibirica 'Variegata'*). Кущ вейгели рясноцвітої «Міно́р блек» (*Weigela florida Minor Black*) висаджуємо у якості декоративного солітера.

У зоні скейтбордингу пропонуємо створити декілька змішаних ландшафтних груп. Перша: з піроканти кривавочервоної (*Pyracantha coccinea*) та сніжноягідника білого (*Symphoricarpos Duhamel.*), що буде ефектно виглядати протягом осінньо зимового періоду. Друга: ялина звичайна «Нідформіс» (*Picea abies 'Nidiformis'*) та рододендрон японський кремовий (*Rhododendron molle subsp. japonicum*). У цій зоні, праворуч пропонуємо створити деревно-чагарникову групу витягнутої форми, яка виконуватиме маскувальну та захисну функцію. До асортименту даної групи входять: клен червоний (*Acer rubrum*), клен сріблястий (*Acer saccharinum*), клен гостролистий (*Acer platanoides*), в'яз гладкий (*Ulmus laevis*), бук лісовий (*Fagus sylvatica*), форзиція європейська (*Forsythia europaea*), барбарис тунберга «Атропурпуреа» (*Berberis thunbergii 'Atropurpurea'*), спірея сіра «Грефштейм» (*Spiraea x cinerea grefsheim*), спірея японська «Уайт карпет» (*Spiraea japonica 'White Carpet'*), спірея японська «Літл принцес» (*Spiraea japonica 'Little Princess'*), міскантус китайський (*Miscanthus sinensis Kleine Fontaine*).

У зоні тихого відпочинку створюємо водойму на тлі зеленого газону, поруч формуємо ландшафтну групу з бузку звичайного (*Syringa vulgaris*) та катальпи бігонієвидної (*Catalpa bignonioides Walt.*). У прогулянковій зоні створюємо композицію з софори японської та спіреї сірої «Грефштейм» (*Spiraea x cinerea grefsheim*). До асортиментного складу даної зони входять: в'яз гладкий (*Ulmus laevis*), бук лісовий (*Fagus sylvatica*), форзиція європейська (*Forsythia europaea*), барбарис тунберга «Атропурпуреа» (*Berberis thunbergii 'Atropurpurea'*), спірея сіра «Грефштейм» (*Spiraea x cinerea grefsheim*), спірея японська «Уайт карпет» (*Spiraea japonica 'White Carpet'*), клен червоний (*Acer rubrum*), клен сріблястий (*Acer saccharinum*), клен гостролистий (*Acer platanoides*), церсес канадський (*Cercis canadensis*) (додаток В.4). Розроблені проектні пропозиції реконструкції скверу «Молодіжний» м. Умань представлено в на генеральному плані в додатку В.5. Візуалізація найбільш цікавих дизайнерських рішень функціональних зон та елементів благоустрою

За час експлуатації скверу відбулися зміни і в озелененні, тому є негайна потреба в його поліпшенні. Частина газонів зруйнована і перетворилася в різнотрав'я або зовсім випала за рахунок затінення деревними насадженнями та витоптування і потребує відновлення. Пропонується засіяти газон травосумішами стійкими до витоптування та затінення типу: «Спортмайстер» або «Промайстер», в складі яких 40% *Lolium perenne* та 60% *Poa pratensis*, які стійкі до витоптування, а також «Шадсу» або «Парк», що стійкі до затінення.

Список літератури

1. Байрак О.М., Самородок В.М., Панасенко Т.В. Парки Полтавщині: історія

створення, сучасний стан дендрофлори, шляхи збереження і розвитку. – Полтава, Верстка, 2007. – 276 с.

2. ДБН 360–92** з перевиданням ДБН 360-92*з урахуванням змін № 4 ч-№ 10 за дозволом Держбуду України (лист від 19.03.2002 р. № 1/52-170).

3. Косаревська Р.О. Архітектурно-семіотичні дослідження історичних ландшафтних утворень та їх методи // Региональные проблемы архитектуры и градостроительства. Выпуск 7–8: Состояния и перспективы развития. Сборник научных трудов. – Одесса: Астропринт, 2005. – С. 561-563.

4. Природа Украинской ССР. Климат / Ред. Логвинов К.Т., Щербань М.И. – Киев: Наук. думка, 1984. – 232 с. Природнича географія Кривбасу / [В.Л. Казаков, І.С. Паранько, М.Г. Сметана та ін.] – Кривий Ріг: КДПУ, 2005. – 156с.

5. Марно-Куца О. Ю. Комплексне оцінювання деревних паркових насаджень в місті Умань / О. Ю. Марно-Куца // Наук. вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. – 2014. – Вип. 24.9. – С. 75-80.